

VFKURVE3 – Enkel gjennomgang av vannføringskurve-tilpasning

Hvordan kombinere målinger og faglig kunnskap for å finne sammenhengen mellom vannstand og vannføring.

Motivasjon

- Ønsker her å foreta en kvikk gjennomgang av kurvetilpasning via VFKURVE3
- Skal kun gå gjennom de skjermbilder brukeren er nødt til å forholde seg til for å hente målinger, tilpasse en kurve og lagre resultatet som offisiell vannføringskurve.
- En oversikt over ting som kan være nyttig men ikke er nødvendig vil bli beskrevet i en annen presentasjon.
- Eksempelet er hentet fra stasjonen 12.193.0 Fiskum, der alle målinger blir benyttet.

Teori

- Man ønsker å finne sammenhengen mellom vannstand og vannføring for å kunne lage vannføringstiddserier ut av vannstandstiddserier.
 Parametrisk form antydet fra hydraulisk teori (Lambie (1978) og ISO 1100/2 (1998)): Q=C(h-h₀)^b
- Man har også en støyparameter, *sigma*, som beskriver hvor mye hver enkeltmåling av vannføring kan forventes å ligge unna ekte vannføring relativt sett (altså avvik/vannføring). Typiske verdier her er 0.02 (2% gj. avvik) til 0.15 (15% gj. avvik).
- Parameterne kan være fiksert for vannstandsintervaller heller enn for hele spennet av vannstander. Segmentskillene (*hs*) kan være på

Start

Programmet heter altså 'VFKURVE3' og befinner seg i programgruppen 'spesial progr. for HH'.

Man merker det av og trykker 'start program'.

Egentlig heter programmet 'bayes_multiseg_ratingcurve', men dette er en litt stor munnfull.

Henting av data

Man starter med å hente vannføringsmålinger, typisk fra databasen. Trykk 'hent fra databasen'.

Henting av data 2

Førkunnskap og visning av innhentede data

Førkunnskap og visning av innhentede data 2

I vinduet for førkunnskap kan man sette masse ting, men i dette tilfelle skal vi bare bruke defaultførkunnskap. Ønsker man det, trykker man derfor kun 'OK'.

Man kommer så tilbake til hovedvinduet, der målingene blir vist både på tabellform og som plott.

Mer om visning av innhentede data

Sorteringen i tabellen gjenspeiler seg i fargevalget i plottet.

Man kan sortere etter ulike egenskaper ved å trykke knappene øverst i tabellen.

Både i plottet og i tabellene kan man redigere og fjerne målinger.

Hent fra fil	Tid	Vannstand	Vannføring	Kvalit.	Metode	Is	Sted	Distanse	Ansvarlig	Derivert		Velg alle
Hent fra databasen	4 45 (07 4070 49+00	0.045	0.0079								EX.	Velg ingen
	2 21/09-1976 12:00	0.045	0.015	2		1	<u> </u>	-1	BJJ		IT.	
	3 11/10-1976 12:00	0.3	0.22	2	3	1	ŏ	-1	BJJ			Velg fra/til
Plott valgte punkter	4 27/04-1977 13:45	1.31	10.5	2	5	1	1	150	BJJ	-0,64		Fiern
	5 28/04-1977 09:50	1.185	7.9	2	5	1	1	80		-0,288		1.9011
	6 28/04-1977 14:30	1,33	10.4	2	5	1	1	150	BJJ	0,16		Lag nytt rad
Lagre 1 fil	7 30/04-1977 14:00	1.2	8,99	2	5	1	1	60	BJJ	-0,12		
Hent generert kurve	8 25/05-1977 16:00	0,625	1.465	2	4	1	2	40	BJJ	0		Editer
	9 01/06-1977 16:00	0.335	0.312	2	4	1	1	70	BJJ	0		
	10 10/08-1977 12:00	0,12	0.021	2	3	1	0	-1	BJJ			I - I
	11 16/09-1977 16:00	0.3	0.195	2	5	1	2	15	BJJ	-0,16		
	12 06/10-1977 13:30	0,41	0.605	2	3	1	2	-1	BJJ		7	
	20									(3		
Zoomings-strategi: Automatisk V Manuell												
Rvslutt Kvil	kk føranalyse <mark>juneren s</mark>	ะสามาร์ สาว กรุก ร่ะ	www. Vis/rec	liger førk	unnskap	ps.jonen	□ Hent of	ffisiell sa	mmenlignings	speriode		

Når man endelig er fornøyd med hvilke målinger som skal være med, trykker man 'kvikk føranalyse'.

Analysen kjøres kjapt for å vise sånn omtrentelig hva man får med de valgte målingene (og førkunnskapen), samt å gi programmet en sjanse til å finne ut hvilke ressurser som trenges for en full analyse.

Ved å dra musen over plotteområdet, kan man zoome inn og se nærmere om kurven følger målingene.

Se sannsynlighet for flere segmenter og vise kurve for valgt modell.

En kvikk titt her antyder at alt er som det skal, og vi trykker 'lukk vindu'.

Hent fra fil	Tid		Vannstand	Vannføring	Kvalit.	Metode	Is	Sted	Distanse	Ansvarlig	Derivert		Velg alle
Hent fra databasen	1 15/07-1976	12+00	0.045	0.0072		7			1	PTT			Velg ingen
	2 21/09-1976	12:00	0.1	0.016	2		1	<u>^</u>	1	BII			
	3 11/10-1976	12:00	0.3	0.22	2		1	<u> </u>		BII			Velg fra/til
Plott valgte punkt	27/04-1977	13+45	1 31	10.5	2	5	1	1	150	BII	-0.64		E /
	28/04-1977	09+50	1 185	79	2	5	1	1	80		-0.288		Fjern
	28/04-1977	14+30	1 33	10.4	2	5	1	1	150	BII	0.16		lao nutt rad
Lagre i fil	30/04-1977	14+00	1.2	2 99	2	5	1	1	60	BII	-0.12		Lug Hgoo Fud
	25/05-1977	16+00	0.625	1 465	2	4	1	2	40	BII	0		Editer
Hent generert kurve	9.01/06-1977	16+00	0 335	0 312	2	4	1	1	70	BII	ň		
	10 10/08-1977	12:00	0.12	0.021	2	3	1	^	-1	BII			I - I
	11 16/09-1977	16:00	0.3	0.195	2	5	1	2	15	BJJ	-0.16		- -
	12 06/10-1977	13:30	0.41	0.605	2	3	1	2	-1	BLI			
											6	PN.	
	<u>s</u>												
□ Vannstand langs x-a	ksen												
Zoomings-strategi: 🤸	🕨 Automatisk 🛛 🔷 M	anuell	2000 08										
\uparrow													
				• •									
			c C										
	ంళ్												
c													
•													
с ^с													
(D)													
8													
											\rightarrow		
Avslutt	vikk føranalyse	Generer	vannføringsku	rve the feet	licer førk	unnskap [lps,joner	Hent_o	ffisiell sa	mmenlignings	periode		

Etter føranalysen får man mulighet til å kjøre full analyse.

Av og til vil programmet anbefale en ny føranalyse, når den første føranalysen har antydet problemer. Kjøringsparametre vil da settes for en mer intensiv analyse.

Før det, kan man fjerne eller legge til data og kjøre føranalysen på ny.

Her går vi bare gå rett på full analyse, ved å trykke på 'generer vannføringskurve'.

En full analyse tar mer tid. Et vindu viser et estimat av analysetiden. Trykk 'OK', og

Nei

analysen utføres.

Projesert tid: 0 min., 59 sek. Fortsett?

Et tilsvarende resultatvindu som før blir vist. Det er to forskjeller fra tidligere, her.

1) Man har en trykkboks for kvalitetsvurdering.

2) Man har to knapper, 'godta' (lagre på basen) og 'avbryt'.—

Kvalitetsvurdering

Det er mulig å hente mye informasjon om en kurves kvalitet fra plottet i resultatvinduet og ved bruk av trykk-knappene nedenfor plottet (spesielt 'residualer, dvs avvik kan sterkt antyde trender i avvikene over tid). Men i dette tilfelle går vi kun direkte på vinduet for kvalitetsvurdering, ved å trykke 'kvalitetsvurdering'.

Kvalitetsvurdering 2

Vinduet som dukker opp viser

Kvalitetsvurdering 3 kvalitetsmoduler

Kvalitetsvurdering 4 støytrend

Hvis avvikene viser noen form for trend i tid, er dette ofte å anse som en seriøs feil. Det antyder at kurven burde vært delt opp i flere perioder. Dog kan det av og til være at det er målemetodikken som har forandret seg, så hvis man føler seg trygg på at profilen i seg selv ikke har forandret seg, kan dette godtas.

Trender i vannstand tyder på at man burde segmentert annerledes. Normalt skal dette ikke oppstå, med mindre man har tillatt for få antall segmenteringer.

Trender i støystørrelsen, enten i tid eller vannstand er ikke av så stor betydning. Først og fremst betyr det at kurveusikkerheten kan feilvurderes under enkelte vilkår.

Trender i støyen							
Kvalitetsstempel: 3 (=middels) 🖃							
Viktighet: 5 (=svært viktig) 🖃							
Visuell inspeksjon: 1 (=ikke viktig) 😑							
Beskrivelse							

Utgangspunktet er de fire trendtestene vist i tekstfeltet. Man starter med 50% sannsynlighet for ingen trend. Ønker sannsynligheten er det bra, minsker den er det dårlig. Man kan også se på denne analysen grafisk via residualeplottene.

Kvalitetsvurdering 5 kurveusikkerhet

Hvor usikker man er på den egentlige vannstand-vannførings-sammenhengen er av kritisk betydning for kvaliteten på en vannføringskurve.

Merk at kurven kan være sikker for enkelte situasjoner og usikker for andre. For eksempel kan man være ganske sikker på vannføringen for normale vannstander, mens man er svært usikker med en gang man beveger seg over høyeste måling (usikker eksponent, b) eller under laveste måling (usikker h0). Automatikken forsøker å vekte de ulike usikkerhetene opp mot hverandre, men her er det rom for faglig skjønn.

Kurve-usikkerhet
Kvalitetsstempel: 🛛 (=middels) 📼
Viktighet: 5 (=svært viktig) 📼
Visuell inspeksjon: 🛛 (=ikke viktig) 📼
Beskrivelse

Utgangspunktet her er usikkerheten i kurven, slik en ser det i resultatvinduets plott, samt usikkerhetsanalyse på øvre eksponent og laveste h0.

Kvalitetsvurdering 6 store avvik

At enkelte målinger utgjør store avvik fra kurven betyr at disse målingene antageligvis er gjort under andre forutsetninger og ikke burde være med i analysen.

Hvis disse målinger er med, kan de påvirke kurven i uheldige retninger. Viktigheten av denne testen er satt til 'moderat'.

Avvik/ikke-normalitet						
Kvalitetsstempel	: 4 (=bra) 🖃					
Viktighet: 3 🖃						
Visuell inspeksjon: 1 (=ikke viktig) 🖃						
Beskrivelse						

Utgangspunktet her er en test vist som 'sannsynlighet for feilmålinger' i tekstfeltet.

Kvalitetsvurdering 7 tilpasningsgrad

Hvis det er forholdsvis store avvik mellom kurven og de fleste enkeltmålinger, kan det bety at det er en del trender her vi ikke har klart å fange eller at kvaliteten på hver måling er svært lav. Er det siste tilfelle trenges svært mange målinger for å få en nøyaktig kurve. Dog blir kurveusikkerheten analysert uansett, så viktigheten av denne tester er satt til 'forholdsvis lav'.

Tilpasningsgrad						
Kvalitetsstempel:		3 (=mi	iddels) 🗖			
Viktighet:		2	-			
Beskrivelse						

Utgangspunktet her er estimert støystørrelse, sigma.

Kvalitetsvurdering 8 totalvurdering

Lagring

Når man har huket av for kvalitetsvurdering, kan kurven lagres. Trykk 'godta'-knappen.

Kun selve kurvegenereringen (basis)

Man får nå opp et vindu der man blir spurt om man ønsker å lagre kun genereringen (arbeidet blir lagret, men blir ikke offisiell *kurve), eller lagre som ny offisiell kurveperiode.

Lagre som ny offisiell vannføringskurve

Normal bruk er å bare lagre selve kurvegenereringen. Kun kurvegruppen kan lagre som offisiell vannføringskurve. Vil likevel Beskrive dette også, siden lagring av offisiell kurve krever noe ekstra.

Skal kun kurvegenereringen (basis) eller skal selve kurven også lagres som ny offisiell vannføringskurva?

Lagring 2

Velg serie-nøkkel som kurvegenereringen skal være knyttet til:

Man får nå opp et vindu der man velger hvilken serie kurven skal lagres under (default er stasjonen målingene er hentet fra og versjon=1).

Her må man bestemme seg for kurvens øverste vannstandsgyldighet _____ før man går videre.

Seriearkiv: Historisk	. ⊒ ↓ Varlabol tid ♦ Døgnarkiv	soppløsning – 🔶 Kor 💸 U c	ntrollert <mark>Gammel</mark> ontrollert <mark>Kart-s</mark>	ID øk			
I	<= Søk vha. serie-id	fiskum	<= Søk vha	. delnavn			
Vassdragsnummer Hove	dnummer Punktnummer	Parameter		Versjon			
12 4 13 194 14 195 15 196 16 7		1001 Vannføring Sum avløp Spesifikt a Avløpshøyde Sum avløp	avløp e				
Stasjonkommentar: Flomevaluering: Maks obs findata pr 01.2007 er 1.72 m. Skala i kum 0-3 m. Tåler stor flom							
Vie kommentenfeltet i	sost uindul Bas sasta	sk. na stantan a se k	Via kupuekualitat				
Kurves øverste gyldighe		IN MALENDARY CELERA					
(Bunnvannstand: -0.02153	35, øverste vannstandsm	nåling i datagrunnla	ag: 1.750000)				
Høyeste findata-vannstan	nd for 12,193,0,1000,1	15/07/1976 12:00-04	1/07/2007 08:57: 1.3	758000			
Høyeste døgndata-vannsta	and for 12,193,0,1000,1	15/07/1976 12:00-0)4/07/2007 08:57: 1.	£609883			
OK Avbryt							

Lagring 3

Nå dukker det opp et litt mystisk vindu der man skal sette den nye kurveperiodens tidsgyldighet, samt godkjenne eller revidere den nye periodestrukturen til serien.

Plottene viser start- og slutt til de ulike periodene for generasjon 0 (offisiell kurve) og høyere generasjoner (tidligere gjeldende kurver) før og etter at den nye kurveperioden er blitt satt inn.

Lagring 4 setting av periodestruktur

